

GẮN KẾT KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ VỚI PHÁP LUẬT TRONG XÂY DỰNG NỀN QUẢN TRỊ HIỆN ĐẠI TẠI TỈNH QUẢNG TRỊ

NGUYỄN ĐĂNG TUẤN; TẠ TRUNG NGHĨA

Trung tâm Nghiên cứu, Chuyển giao công nghệ
và Đổi mới sáng tạo tỉnh Quảng Trị

Trong kỷ nguyên của Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, nơi tri thức, khoa học, công nghệ và dữ liệu trở thành nguồn lực phát triển trọng yếu, việc kết hợp hài hòa giữa khoa học và công nghệ (KH&CN) và pháp luật đang trở thành xu hướng tất yếu trong quản trị quốc gia nói chung và quản trị địa phương nói riêng. Nếu pháp luật là nền tảng đảm bảo tính minh bạch, công bằng và ổn định của hệ thống chính trị - xã hội, thì KH&CN lại là động lực mở đường cho đổi mới, sáng tạo và hiệu quả trong hoạt động quản lý, điều hành. Hai lĩnh vực tưởng chừng độc lập này, khi được gắn kết chặt chẽ, sẽ tạo nên sức mạnh kép giúp nâng cao năng lực quản trị công, thúc đẩy phát triển bền vững và xây dựng một nền hành chính hiện đại, liêm chính, phục vụ.

Tại tỉnh Quảng Trị, trong những năm gần đây, sự gắn kết giữa KH&CN và pháp luật đã được thể hiện rõ nét qua nhiều chương trình, kế hoạch hành động cụ thể của các cấp, các ngành. Tỉnh đã xác định KH&CN không chỉ là động lực hỗ trợ phát triển kinh tế - xã hội, mà còn là “trụ cột thể chế” trong công cuộc hiện đại hóa nền hành chính, nâng cao hiệu quả thực thi pháp luật và năng lực quản lý nhà nước. Thực tiễn cho thấy, ở Quảng Trị, các ứng dụng công nghệ mới như chính quyền điện tử, chuyển đổi số, quản lý dữ liệu công dân, chữ ký số, trí tuệ nhân tạo (AI) hay hệ thống giám sát trực tuyến đều được triển khai gắn liền với các cơ chế, quy định pháp lý rõ ràng, bảo đảm nguyên tắc pháp quyền trong toàn bộ quá trình vận hành.

Không chỉ dừng lại ở khía cạnh kỹ thuật, sự kết hợp giữa KH&CN và pháp luật còn mở ra hướng tiếp cận mới trong quản trị địa phương - đó là quản trị dựa trên bằng chứng và dữ liệu, nơi mọi quyết định được đưa ra trên cơ sở khoa học,

minh chứng rõ ràng và được giám sát bằng công cụ pháp lý chặt chẽ. Tỉnh Quảng Trị đang từng bước hình thành mô hình “chính quyền số - công dân số - xã hội số”, trong đó công nghệ trở thành phương tiện thực thi pháp luật, còn pháp luật là “hàng rào mềm” định hướng cho đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số an toàn, bền vững.

Trong bối cảnh đất nước đẩy mạnh thực hiện Nghị quyết số 57-NQ/TW của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia, cùng các văn bản chỉ đạo của Chính phủ và Ban Chỉ đạo Trung ương, Quảng Trị đang khẳng định vai trò tiên phong trong việc thể chế hóa các chủ trương này vào thực tiễn quản trị địa phương. Tỉnh đã và đang phát huy hiệu quả cơ chế phối hợp giữa các cơ quan pháp chế và cơ quan KH&CN, tạo môi trường thuận lợi cho nghiên cứu, ứng dụng, thương mại hóa các kết quả khoa học và công nghệ, đồng thời hoàn thiện khung pháp lý cho đổi mới sáng tạo và phát triển công nghệ cao.

Sự gắn kết giữa KH&CN và pháp luật tại Quảng Trị không chỉ mang ý nghĩa quản trị, mà còn là biểu hiện cụ thể của tinh thần chuyển đổi mô hình phát triển từ “quản lý hành chính truyền thống” sang “quản trị số - pháp quyền - sáng tạo”. Đây chính là con đường để tỉnh xây dựng nền quản trị hiện đại, hiệu quả, hướng tới mục tiêu phục vụ người dân, doanh nghiệp, và thúc đẩy tăng trưởng kinh tế - xã hội trên nền tảng tri thức và pháp luật.

Khoa học, công nghệ và pháp luật - Hai trụ cột của quản trị hiện đại

Trong tiến trình xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa và phát triển nền hành chính hiện đại, KH&CN và pháp luật được xem là hai trụ cột không thể tách rời. Nếu pháp luật

là “hệ điều hành” của bộ máy nhà nước, đảm bảo cho mọi hoạt động của xã hội vận hành theo trật tự, kỷ cương và công bằng, thì KH&CN lại là “động cơ” của quá trình đổi mới sáng tạo, nâng cao năng lực dự báo và khả năng điều hành. Một nền quản trị hiện đại chỉ có thể hình thành khi hai yếu tố này cùng vận hành song song, tương tác và hỗ trợ lẫn nhau: pháp luật dẫn dắt sự phát triển của KH&CN theo định hướng đúng đắn, còn KH&CN lại cung cấp phương tiện, công cụ để pháp luật được thực thi minh bạch, hiệu quả và gần gũi hơn với đời sống người dân.

Tại tỉnh Quảng Trị, tư duy gắn kết giữa KH&CN và pháp luật đã được thể hiện rõ trong các chương trình hành động cụ thể hóa Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia; Nghị quyết số 71/NQ-CP ngày 01/4/2025 của Chính phủ; Kế hoạch số 02-KH/BCĐTW ngày 19/6/2025 của Ban Chỉ đạo Trung ương về thúc đẩy chuyển đổi số liên thông, đồng bộ, nhanh, hiệu quả. Việc triển khai đồng bộ các văn bản này đã tạo hành lang pháp lý vững chắc để KH&CN không chỉ là lĩnh vực chuyên môn, mà trở thành công cụ pháp lý hỗ trợ quản trị nhà nước và phát triển xã hội.

Ở Quảng Trị, nhiều quy trình quản lý hành chính, giám sát và điều hành được tích hợp công nghệ số, giúp tăng cường tính công khai, minh bạch và giảm thiểu rủi ro sai phạm pháp lý. Chính quyền các cấp đã coi dữ liệu là “tài sản công đặc biệt” vừa là nguồn thông tin quản lý, vừa là căn cứ pháp lý để ra quyết định, đánh giá hiệu quả chính sách. Những ứng dụng như hệ thống chính quyền điện tử, cổng dịch vụ công trực tuyến, phần mềm quản lý văn bản và điều hành, hệ thống giám sát phản ánh hiện trường, nền tảng công dân số Quảng Trị (Quang Tri-S) đã góp phần chuyển hóa tư duy quản lý từ “hành chính mệnh lệnh” sang “quản trị thông minh dựa trên dữ liệu và pháp luật”.

Sự phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan pháp

Ban Chỉ đạo của UBND tỉnh Quảng Trị về phát triển KH, CN, ĐMST&CĐS và Đề án 06 tỉnh Quảng Trị triển khai Nghị quyết số 57 của Bộ Chính trị

Ảnh tư liệu

chế, tư pháp, thanh tra với các cơ quan chuyên môn về KH&CN và chuyên đổi số đã tạo nên mô hình “pháp luật dẫn đường công nghệ thực thi”. Thông qua đó, các quy định pháp luật không chỉ tồn tại trên văn bản mà được số hóa, tự động hóa trong các quy trình nghiệp vụ, đảm bảo tính tuân thủ và khả năng kiểm soát minh bạch. Hệ thống phần mềm quản lý hồ sơ công việc, cơ sở dữ liệu dân cư, mã định danh điện tử và chữ ký số được vận hành theo chuẩn pháp lý, thể hiện mối quan hệ hữu cơ giữa quản trị bằng công nghệ và quản lý bằng pháp luật.

Sự kết hợp này cũng làm thay đổi cách thức vận hành của bộ máy hành chính. Nếu trước đây việc quản lý dựa chủ yếu vào mệnh lệnh hành chính và báo cáo thủ công, thì nay, mọi hoạt động đều được “số hóa pháp lý hóa” tức là vừa có tính khoa học, vừa có giá trị pháp lý, giúp nhà quản lý dễ dàng giám sát, người dân dễ dàng tiếp cận thông tin và doanh nghiệp thuận lợi thực hiện nghĩa vụ, quyền lợi của mình. Chính nhờ sự song hành đó, tỉnh Quảng Trị đang tiến gần hơn đến mô hình “Chính quyền số pháp quyền kiến tạo”, nơi công nghệ trở thành nền tảng hạ tầng và pháp luật là khung thể chế cho sự phát triển bền vững.

Có thể nói, trong quá trình hiện đại hóa nền hành chính, tỉnh Quảng Trị đã thể hiện bước đi vững chắc: lấy KH&CN làm đòn bẩy, pháp luật làm điểm tựa, từ đó hình thành nền quản trị hiện

đại, minh bạch, hiệu quả và phục vụ Nhân dân. Đây cũng là minh chứng cho tư duy phát triển mới: quản trị công không thể tách rời đổi mới sáng tạo và công nghệ, còn mọi đổi mới, sáng tạo chỉ có giá trị khi được bảo chứng bởi khuôn khổ pháp lý vững chắc.

Pháp luật dẫn đường, công nghệ thúc đẩy quản trị minh bạch

Trong tiến trình xây dựng nền quản trị hiện đại, Quảng Trị chú trọng hoàn thiện Khung kiến trúc Chính quyền số phiên bản 4.0, bảo đảm tính liên thông với Khung kiến trúc Chính phủ số Việt Nam và đáp ứng yêu cầu sắp xếp hành chính mới. Cùng với đó, các quy định pháp lý được áp dụng linh hoạt trong hoạt động chuyên đổi số như: quản lý dữ liệu công dân, mã định danh điện tử, chữ ký số chuyên dùng, bảo mật và an toàn thông tin.

Công nghệ thông tin không chỉ là phương tiện kỹ thuật mà còn là công cụ pháp lý mới - hỗ trợ thực thi luật pháp nhanh chóng, minh bạch và hiệu quả. Ví dụ, ứng dụng “Công dân số Quảng Trị” cho phép người dân phản ánh hiện trường, theo dõi kết quả giải quyết thủ tục hành chính, từ đó bảo đảm quyền giám sát của Nhân dân theo Hiến pháp. Đây là sự kết hợp điển hình giữa công nghệ số và quyền công dân được luật pháp bảo hộ.

Bên cạnh đó, tỉnh còn triển khai phong trào “Bình dân học vụ số”, phổ cập tri thức pháp luật và kỹ năng công nghệ cho mọi tầng lớp nhân dân, góp phần hình thành văn hóa pháp quyền trong kỷ nguyên số. Hoạt động tập huấn về AI, ChatGPT, an toàn thông tin được tổ chức rộng rãi, giúp đội ngũ cán bộ, doanh nghiệp và người dân sử dụng công nghệ đúng quy định pháp luật, giảm thiểu rủi ro vi phạm và bảo vệ dữ liệu cá nhân.

Tài liệu tham khảo:

1. Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia; Nghị quyết số 71/NQ-CP ngày 01/4/2025 của Chính phủ; Kế hoạch số 02-KH/BCĐTW ngày 19/6/2025 của Ban Chỉ đạo Trung ương về thúc đẩy chuyển đổi số liên thông, đồng bộ, nhanh, hiệu quả.
2. Nghị quyết số 193/2025/QH15 ngày 19/2/2025 của Quốc hội về thí điểm cơ chế, chính sách đặc biệt phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số quốc gia.
3. Báo cáo kết quả hoạt động khoa học và công nghệ nổi bật 6 tháng đầu năm và nhiệm vụ trọng tâm 6 tháng cuối năm 2025, Sở KH&CN tỉnh Quảng Trị.

Hướng tới nền quản trị thông minh, liêm chính và phục vụ

Sự gắn kết KH&CN với pháp luật tại Quảng Trị đã góp phần nâng cao chỉ số đổi mới sáng tạo cấp địa phương (PII), cải thiện năng lực cạnh tranh và tạo môi trường đầu tư minh bạch. Hệ thống thông tin được tích hợp đồng bộ, giúp việc giám sát, thanh tra, phòng chống tham nhũng diễn ra chủ động và hiệu quả. Các quy định pháp lý mới về sở hữu trí tuệ, đổi mới sáng tạo và thị trường công nghệ được triển khai sâu rộng, hỗ trợ doanh nghiệp đổi mới công nghệ, phát triển sản phẩm chủ lực, đặc sản địa phương như: Cà gai leo, chè vàng, lan kim tuyến, đông trùng hạ thảo,... những mô hình KH&CN đã có địa chỉ ứng dụng và cơ sở pháp lý rõ ràng.

Trong thời gian tới, tỉnh Quảng Trị tiếp tục đẩy mạnh thực hiện Nghị quyết số 193/2025/QH15 của Quốc hội về thí điểm cơ chế, chính sách đặc biệt cho khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số, qua đó hoàn thiện môi trường pháp lý thuận lợi cho đổi mới sáng tạo. Đồng thời, tỉnh hướng đến mục tiêu xây dựng “Chính quyền số, kinh tế số và xã hội số” trên nền tảng quản trị pháp quyền vững chắc, coi công nghệ là công cụ của pháp luật và pháp luật là bảo chứng cho sự phát triển bền vững.

Có thể nói, việc gắn kết KH&CN với pháp luật đã và đang tạo nên sức bật mới cho quá trình quản trị hiện đại ở Quảng Trị. Đó không chỉ là sự đổi mới về công cụ điều hành, mà còn là bước tiến về tư duy quản trị - nơi tri thức khoa học trở thành nền tảng cho pháp quyền, và pháp luật là kim chỉ nam cho mọi hành động đổi mới sáng tạo ■